

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SCLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 st. 10 p. peti vrsta
malih oglasov po 150
in 20. večji oglas
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vredniti po 10 Din
a. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelika in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nehranljiva
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2030, opravištev št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Sporna vprašanja z Italijo

Italijanski poslanik Galli je obiskal pomočnika zunanjega ministra in v pogovoru z njim izrekel nado, da se bo novi vladi posrečilo rešiti med Jugoslavijo in Italijo vsa ona sporna vprašanja, ki so ostala vsled odpora gotovih strank nerešena.

Nas iskreno veselji, da si želi g. Galli rešitev vseh sporov, ki še obstoje med Jugoslavijo in Italijo, toda obžalovati moramo, da si je g. poslanik izbral za rešitev teh sporov čisto napačno pot. Kajti ne naše stranke in tudi ne naše vlade niso krive, če sporna vprašanja med Italijo in Jugoslavijo že davno niso rešena. Vzroki so čisto druge, in sicer v taboru, ki ga ima čast zastopati g. poslanik.

Od Rapalla in še preje so vse naše vlade brez izjeme vedno in ob vsaki priliki dokazale, da hočejo imeti popoln sporazum z Italijo in da so za likvidacijo vseh spornih vprašanj pripravljene storiti tudi velike žrtve. In dejansko tudi ni v Jugoslaviji niti ene vplivnejše stranke, ki je sokriva ali sozaslužna, kakor pač komu ugodno, samo da bi ji dala Jugoslavija za mirno sožitje s svojo zapadno sosedo. A vse te žrtve so bile skrajno nepopularne in vendar se naše stranke niso ustrašile niti izgube popularnosti, samo da bi bili enkrat končani vsi spori z Italijo. Razne napake so zagrešile naše stranke, toda tega greha, da bi bile one le najmanj krive, če še ni doseženo dobro razmerje z Italijo, niso zagrešile nikdar. Tu pa so brez vsake krivde in tu je bilo njih delo le pozitivno.

Tem bolj pa je bilo to delo pozitivno, če preudarimo, kako nelep je Italija honorirala vse te naše žrtve in vse to naše samozatajevanje. Kadarkoli je imela naša država v mednarodnih odnosih kake težave, vedno smo morali konstatirati isti izvor nasprotja. Prišlo je že do tega, da mora naša diplomacija že trdno računati, da ima proti sebi ob vsaki priliki nasprotje svoje zapadne sosedo. In še pred par dnevi je šef italijanske vlade to znova dokazal, ko je govoril o potrebi revizije mirovne pogodbe v korist Madjarske.

Pa niti to vedno in neenljivo nasprotovanje še ni glavni vzrok, da še danes niso rešena vsa sporna vprašanja med nami in Italijo. Je tu še večji, še tehtnejši in še bolj žalosten vzrok in krivda za ta vzrok pade edino na italijansko stran.

Ta vzrok je ono nečloveško postopanje italijanske vlade z njenimi državljani naše narodnosti. Tu je vzrok vseh vzrokov, da ne more priti do resničnega sporazuma in pomirjenja in tu naj zastavi svoj vpliv g. italijanski poslanik, če hoče, da bo likvidiran tudi zadnji spor med nami in Italijo.

Ne more vendar pričakovati noben uvideven človek, da bomo mi ravnodušni, če slišimo dan na dan samo poročila o najbolj krutem preganjanju naših ljudi, ker nočejo storiti te podlosti, da bi zavoljo materialnih dobrin zatijali svoj materni jezik. Ne more vendar nihče misliti, da bomo brezbržni, če vidimo, kako naše krvne brate mečejo v zapore in jih pošiljajo ukovane v železje v prognanstvo, ker se niso odrekli svoji narodnosti. In kako se nam ne bi krčila pest, če vidimo, da se vse to preganjanje vrši večinoma na podlagi samo vsekozi podlih denunciacij in laži, ki se morajo vsakemu kulturnemu človeku gabit!

Nehajte preganjati naš narod, nehaite z nasilstvi nad našimi ljudmi in takoj bo tu podlaga ne le za likvidacijo vseh sporov, temveč tudi za prijateljsko sožitje. Kajti nobenih agresivnih namenov nimamo, zato tudi hočemo živeti v prijateljstvu.

Prav nobena težava ni za Italijo, da postane tudi proti svojim državljanom naše narodnosti pravična in objektivna, saj so naši rojaki tam preko njeni najljubljenejši državljani. Deset let so že pod Italijo in v vsej tej dobi ni imela italijanska vlada v nobeni pokrajini tako malo težav in tako malo dela, ko v pokrajini, kjer žive naši ljudje. In to kljub vsem preganjanju in kljub vsem vnebovpijočim krivicam!

A na vse to pride g. italijanski poslanik in pravi, da so naše stranke krive, če še niso poravnali vsi spori med nami in Italijo. Določa napačno in popolnoma zgrešeno, ker vsa krivda je le na drugi strani. Če zato hoče italijanski narod, da pride do popolnega sporazuma z nami, potem to lahko vsak hip doseže in v popolni meri. Mesto na nas, naj slovi svoj apel na tiste svoje sinove, ki preganjajo naše ljudi. Ti so prvi in edini krivci in ti so odgovorni, če kljub naši najboljši volji še ni premosteno nasprotje. Kajti vsako žrtev moramo dati, samo te ne, da bi bili brezsrčni do krvnih bratov v stiski. Tako nizko pa ne mo-

Izenačenje zakonov prva naloga

Stalna komisija za izenačenje zakonov - Proračun bo sprejet z ukazom - Za ustavo treba najmanj pol leta - Vlada deklaracija - Zboljšanje uprave v zvezi z uradniškim vprašanjem - Zahteve obrtnikov

Belgrad, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Iz vladnih vrst smo dobili danes sledeče poročilo: Nova vlada si je naredila kot prvo nalogo izenačenje vsega zakonodajstva v naši državi. Posebna stalna komisija v pravosodnem ministrstvu izdeluje nove zakone. Med prvimi zakoni, ki bodo sprejeti, sta kazenski in trgovinski zakonik.

Na isti način, kot vsi zakoni po 5. januarju, se bo sprejel proračun, s katerim se bo uvedla za vso državo popolna enakost. Proračun se izdeluje v finančnem ministrstvu.

Ko se bo izvedla enakost na vseh poljih zakonodaje, bo dana možnost za novo ustavo.

Koliko časa bo za to potrebno, je nemogoče povedati. Najkrajši čas je šest mesecev, lahko ta doba traja tudi delj.

Sedanja vlada smatra za svojo glavno oporo tisk, ki bo imel za nalogo, da uvede javnost v spoznavanje vprašanj gospodarske narave. Vlada, ki ji je Nj. V. kralj poveril izvedbo popolnega izenačenja v državi, ima veliko odgovornost nasproti kralju, narodu in zgodovini. Vlada bo svoje načrte razglasila v posebni deklaraciji. V dobro poučenih krogih trdijo, da vlada ne misli takoj in prenapetostno ustanoviti gospodarski svet, ker se mora po mišljenju vladnih krogov tudi iz gospodarstva izločiti vsa politika.

Drugo, kar je bilo danes v ospredju političnega zanimanja je bila poslovilna avdiencia dr. Spaha. Dalje se tudi v političnih krogih komentira avdiencia Stjepana Bariča, ki da je v zvezi z vlado. Zanimivo je, da so se med prvimi in najgostejše javljali glasovi iz gospodarskih krogov, ki prihajajo z zahtevami, da se pristopi najprej k splošni in enaki zakonodaji, da se odpravi različno zakonodajstvo in da bo tudi v državi res en zakon.

Nadalje zahtevajo, da se popolnoma spremeni tehnika naše uprave in da se reši eno najvažnejših vprašanj: vprašanje našega uradništva. Čeprav je uradništvo najboljše, pa bi se upravna tehnika ne spremenila, bi kriza brez dvoma trajala še dalje. V naši upravi je mnogo oddelkov, ki so ne samo nepotrebni, marveč še ovirajo gospodarski razvoj. Dobro uradništvo s pravilno upravno tehniko je glavni stebel gospodarstva in države. Pri uradništvu, čigar selekcijo je treba čimprej izvršiti, je treba gledati v glavnem na kvalifikacijo.

Zakaj je padla parlamentarna vlada

Zagreb, 11. jan. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« prinaša iz Belgrada vest o vprašanju narodnega predstavnitva in o tem, kako je padla parlamentarna vlada. Vest je zanimiva in se glasi:

»Vaš dopisnik je imel priliko, razgovorjati se s politikom, ki ne sodeluje v današnji vladi. Izjavil mu je: V vseh krogih so dr. Koroščevo vlado napadali kot krvavo vlado. V teh napadih je bila posebno aktivna KDK, ki je v svojih izjavah sipala na dr. Korošča iz demagoških razlogov največje obtožbe in klevete. Čeprav je bila dr. Koroščevo vlada vlada pomirljivosti in si je prizadevala, doseči sporazum, vendar vse to ni nič pomagalo. Njena pomirljivost se je smatrala kot slabost, zato so jo še bolj napadali. Po pouličnih demonstracijah so prišli neprijetni dogodki 1. decembra v Zagrebu, ki so bili naperjeni proti vojski. Napadlo se je vojaštvo in nanj streljalo. Oblastni odbor ni priznal Maksimovičevega imenovanja. Vedeli smo, da to ne more ostati brez posledic. V tem trenutku je Ljuba Davidović izrazil krizo. Videlo se je, da je konec parlamenta, tem bolj, ker sta dr. Maček in Pribičević zahtevala ne samo takojšnji razpust parlamenta, ampak tudi uvedbo novega državnega stanja. Njunima zahtevama se je ustreglo. Tako je padla dr. Koroščevo vlada. Voditelj KDK sta šla za tem, da zrušita parlament, vidovdanskou ustavo, četvorno ozioroma trojno koalicio. Istočasno sta zrušila tudi parlamentarizem in KDK. Ali se spominjate, kako se je Pribičević izrazil v Belgradu? Govoril je o nekih dejanjih, ki bodo nadomestila besede in ki bodo dvignila inozemstvo. Ali ni

remo in nočemo pasti in zato jim ostanemo zvesti in zato preganjanj naših bratov ne moremo pozabiti!

Obrtniški krogi zatrjujejo v svojih izjavah, da je treba pregledati tudi socialnopolitične zakonodaje, da smo šli v naši državi prehitro k hipermodernosti in mehanizaciji prava. Zakon o osemurniku, o odpiranju in zapiranju trgovin po njihovem mnenju ne odgovarja dejanskemu gospodarskemu stanju. Prevelika razlika je med trgovino v severni in južni Srbiji, Banatu in Sloveniji, da bi se ta zakon na enak način izpeljal.

Nadalje zahtevajo obrtniki, naj se v naši državi enkrat prične paziti na lastno produkcijo in na to kako dvigniti izvoz in kako postopati z reparacijami. Na račun reparacij naj se vzamejo le tisti izdelki, ki se v naši državi ne izdelujejo, nikakor pa ne tisti, ki se v naši državi izdelujejo v dobri meri, dovršeni obliki in dovršeni kvaliteti.

Proti intervencijam

Iz izjav bivših ministrov, ki so jih danes dajali, je razvidno, da so se ves čas ministrovanja bavili mnogo z intervencijami in da so vsi brez izjeme smatrali intervencijski posel za njim nevednega. Zanimivo je, da te izjave bivših ministrov skoro soglasno potrjujejo, da teh pojavov v svojem ministrovanju nista imela ministra dr. Korošec in dr. Marinković in da sta bila ta dva politika tista, ki sta delala vedno po svojem trdnem prepričanju.

Nadalje se je izdalo geslo varčevanja in zmanjšanja proračuna ter ukinitve tistih proračunskih postavk in oddelkov, ki so bili pri nas najbrž samo strankarskega značaja.

Delo za izenačenje zakonov

V pravosodnem ministrstvu se je po inicijativi pravosodnega ministra sestavil stalni zakonodajni odbor, ki bo v najkrajšem času izvršil izenačenje vseh glavnih zakonov. V tem odboru je sedaj tudi Milan Eisler, sodnik vrhovnega sodišča v Sarajevu. On se bavi predvsem z zakonom o državnih uradnikih, ki bo tudi v kratkem času spremenjen. V tem odboru je nadalje Petrovič, sodnik kassacijskega sodišča v Novem Sadu. Njegova naloga je, da še enkrat pregleda kazensko zakonodajo naše države. Zdi se, da bodo ti splošni zakoni, ki so stožer naših sodišč, med prvimi sprejeti in z ukazom razglašeni.

vsem znano, da se je Pribičević postavil kot nekak budoč diktator v tej državi? Torej vidite, to so tiste velike napake, ki se ljuto maščujejo nad tistim, ki jih je zagrešil.

Na vprašanje, ali bodo volitve, je odgovoril ta politik: Na to je težko odgovoriti. Po kraljevi proklamaciji in po zakonu o razpustu političnih strank se po mojem mnenju v tem času sploh ne more govoriti o kakih volitvah. Politika se razvija v drugi smeri. Gotovo je to, da bo budoča narodna skupščina parlament stanov in strokovnjakov in da bodo v njej zastopani kmetje in delavci, gospodarstvo in izobraženci, po svoji moči.

Zakon o priznanju in zaslugah

Belgrad, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Minister za vere dr. Alaupović je danes obiskal papeškega nuncija Pellegrinettija, nato pa pravosodnega ministra Sršića v njegovem kabinetu. Skupno sta obravnavala zakon o priznanju in zaslugah. Ta zakon je izdelal že minister Cvetković in ga je bivaša narodna skupščina že sprejela, ni pa dobil še sankcije. Tudi ta zakon bo z ukazom razglašen kot zakon.

V dotičnih ministrstvih, kjer se še niso izdala splošna navodila podrejenim organom, so se izdala danes, oziroma se bodo izdala jutri.

Razpuščena društva

Osijek. V smislu § 3 zakona o zaščiti države je policija razpustila Hrvatski skavtski steg, Hrvatsko pravaško republikansko omladino in Hrvatsko omladino.

Politična društva treba prijaviti

Belgrad, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Belgrajska mestna uprava je izdala proglas, da se na podlagi čl. 4. zakona o zaščiti države prepoveduje ustanavljanje novih političnih društev in ne samo tistih, ki so omenjena v čl. 11 in 3, ki jih zakon sam prepoveduje, in da se ustanavljanje novih političnih društev odvisno od posebnega dovoljenja upravne oblasti tiste oblasti, kjer ima društvo glavni sedež. Belgrajska uprava radi tega poziva, da vsa društva v Belgradu, na katera se ta zakoniti predpis nanaša, v petih dneh prijavijo belgrajski upravi svoje statute in cilje. Obenem naj v prijavi navedejo ime predsednika, tajnika in člane upravnega in nadzornega odbora ter kje ima društvo svojo pisarno. Ako društvo tega ne bi storilo, potem stopijo v veljavo določbe zakona o zaščiti države.

Število oblasti bo znatno znižano

Belgrad, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Iz vladnih krogov se je zvedelo, da bo vlada v najkrajšem času pričela z notranjo preureditvijo države. Število oblasti bi se znižalo od 33 na največ 15. Podrobnosti o razdelitvi še niso znane. Na tem novem načrtu pa se dela intenzivno. Radi tega se čuje, da trenutno ne bo prevelikih sprememb velikih županov, ker se bo število velikih županov mnogo zmanjšalo in bodo za velike župane imenovani samo tisti, ki so dosedaj v svoji službi pokazali največ vestnosti in korektnosti.

Belgrajske vesti

Belgrad 11. januarja.

Iz maršalata dvora se objavlja zahvala dvora za vse čestitke in pozdrave, ki jih je Nj. Vel. kraljica prejela ob priliki rojstnega dne.

Avdiencia. Danes je bil v ponovni avdienci predsednik vlade general Pera Živković. — Posebno pozornost je vzbudila avdiencia bivšega zunanjega ministra dr. Momčila Ninčiča.

Dopoldne je Nj. Vel. kralj sprejel v avdienco ministra dr. Otona Frangeša in dr. Mate Drinkoviča ter več bivših ministrov, ki so se prijavili v oprostilno avdienco.

Predsednik vlade Pera Živković je obiskal dr. Vojo Marinkoviča. Čuje se, da je dr. Marinkovičeva bolezen taka, da ne sme zapustiti postelje.

V soboto odpotuje v Novi Sad vojni minister general Steva Hadžić.

Pri prometnem ministru dr. Korošcu sta bila dr. Spaho in Stjepan Barič. Dalje je bil pri njem tajnik Industrijske zbornice Miličević. Zdi se, da je Miličević obiskal prometnega ministra po intencijah guvernerja Narodne banke Bajlonija.

Glede vstopa dr. Spaha v vlado se zatrjuje, da je muslimanska stranka na delu, da najprvo reorganizira svojo stranko v smislu zakona o zaščiti države in da bi bila ta reorganizacija nekak pogoj njegovega vstopa v vlado.

Za šefa kabineta notranjega ministrstva je imenovan uradnik splošnega policijskega oddelka v Belgradu Simić.

Državni podtajnik v finančnem ministrstvu dr. Dušan Letica, ki je bil ranovo imenovan, je danes položil prisego.

Več ministrov je svojim načelnikom izdalo naredbo, da odslej podpisujejo vse akte oni sami.

Od strani vlade se je zatrjevalo, da bo vlada komercializirala vsa državna podjetja. **Zagrebski veliki župan Maksimović** je bil pri notranjem ministru in mu poročal. Nato je odšel v predsedništvo vlade. Pozneje pa je bil sprejet na dvoru.

Čuje se, da so v dvor prispele številne prošnje uradnikov, ki so bili odpušteni iz službe radi strankarstva. V teh prošnjah se izraža želja, naj bi se delalo na to, da dobijo zadoščenje in da se zopet sprejmejo v državno službo.

Zagreb. Vaš dopisnik je zvedel, da je zagrebska policija zapečatila klub narodno radikalne stranke.

Uspeh ljubljanske preiskovalne komisije

Včerajšnji »Slovenski narod« prinaša zaključne besede akta, ki ga je napisala revizijska komisija, ki jo je predlagal klub občinskih svetovalcev SLS, in ki se je nato sestavila tako, da so jo tvorili gg. Ivan Avecek, dr. Basaj, dr. Novak in dr. Rekar.

Iz »Slov. naroda« ni razbrati, kaj je ta komisija dejansko ugotovila, nasprotno ima bravec vtis, da se hoče vsaka objektivna in resnična slika o tem poslu v mestni upravi pred ljubljansko javnostjo zamolčati.

Kajti dejansko je prišla komisija do ugotovitev, ki so katastrofalne in usodne za sedanjost vodstvo ljubljanske občinske uprave.

Stanovanjsko obligacijsko posojilo.

Za danes bomo radi pregleda podali samo najbistvenejši potek vse transakcije, v prihodnje pa bomo ljubljanski javnosti obrazložili posamezna dejanja tega »genijalnega« posla, kakor ga označuje neki ljubljanski gospod iz visoke ljubljanske družbe.

Komisija se predvsem bavi z obligacijskim posojilom, kakor ga je razpisal vladni komisar in ugotavlja, da je vladni komisar pri razpisu storil dve napaki, ker ni določil zaključnega termina za podpisovanje razpisnega posojila in ker si ni v nobenem oziru zamislil uspeha tega posojila.

Ker je bilo ob nastopu sedanjega občinskega sveta prodanih komaj za okoli 11 milijonov obligacij, se je fin. odsek v svoji seji z dne 3. marca 1928, bavil kako vnovčiti preostalih 19 milijonov obligacij. Nekako do Velike noči je bilo prodanih še toliko obligacij, da jih je ostalo za 13 milijonov neplaširanih.

Finančni odsek je 3. marca sklenil, da se subskripcija 60dostotnega posojila zaključi dne 15. avgusta 1928. Zupan se pooblašča, da prične neobvezna pogajanja za prodajo obligacij ostalega posojila.

Z ozirom na to pooblastilo so sledila neka neobvezna in nebitvena pogajanja z zvezo denarnih zavodov. Na to pa pade, dne 4. junija predlog zastopnika Siemens-Schuckerta dr. Prokscha, ki je istočasno pisal mestni občini in mestni cestni železnici, naj se prodajo obligacije Splošni malo-žel. družbi po kurzu 90. Ta pa jih bo prodala v inozemstvo za 13 milijonov 500 tisoč.

Za ta predlog zastopnika Siemens občinski svet v celoti ni vedel, zlasti ni vedel razven enega člana, glede katerega ni ugotovljeno, v koliko je pri celi stvari sodeloval, noben občinski svetovalec SLS.

Usodno poročilo.

Nasprotno je iz zapisnika seje obč. sveta, dne 5. julija 1928 razvidno, da je predsednik finančnega odseda g. Tavčar poročal, da ima ponudbe iz inozemstva, ki so dokaj ugodnejše, kot ponudbe zveze denarnih zavodov, ki so se glasile na 80 in 85. Da namreč inozemska ponudba daje za obligacijo kurz 90. Samo na podlagi tega poročila in pod vtisom, da gre za prodajo po kurzu 90 inozemskim kupcem, je občinski svet soglasno sklenil, da to prodajo odobri, in je pooblastil župana, da jo izvede. Občinski svet je bil v tej bistveni in osrednji točki, ki je izhodišče vse nesreče, netočno obveščen. Kajti bilo ni nobene ponudbe iz inozemstva, obstojal je le načrt, da se papirji prodajo mestni cestni električni železnici.

S tem, da je med prodajalca, t. j. mestno občino in dejanskega kupca iz inozemstva stopila cestna električna železnica, ki je družba zase, se je cela transakcija umaknila izpred oči ljubljanske javnosti in občinskega sveta. Tam se je izvršila prodaja čisto po načrtu, od dne 4. junija, oz. v nekaterih niansah še v večjo škodo mestne občine.

Dasi se je v občinskem svetu govorilo o ponudnikih iz inozemstva in dasi je samo na tej podlagi dobil župan pooblastilo, pa je župan, dne 9. junija pisal Malo-žel. družbi, ki ji tudi on predseduje in ji ponudil opcijo na 18 milijonov dinarjev 6 odst. obligacij po kurzu 90. V tem dopisu je župan v imenu mestne občine stipuliral že tudi podrobnejše pogoje in med drugim tudi dejal, da mora Malo-žel. družba razširiti svoje omrežje z izkupičkom obligacij, kateri izkupiček ji bo občina posodila. O razširjenju cestne elektr. žel. tedaj ni bilo niti govora niti ni bil napravljen kak sklep.

Novo posojilo.

Druga bistvena okolnost, glede katere občinski svetovalci niso bili nič obveščeni, je v tem, da je župan na svojo roko vložil v fin. min. prošnjo za anulacijo starega in dovolitev novega posojila. In z zastopniki Siemens je sklenil še dogovor za obligacije novega posojila, za katero ni niti obč. svet niti občinski odbor nič vedel. V celi drugi polovici akta gre za novo posojilo. Da pa je to dejansko novo posojilo, je za obč. svet in za ljubljansko javnost ugotovila šele komisija.

Izgube mestne občine.

Končni učinek vse te nesreče je torej ta, da je mestna občina prodala obligacije novega posojila cestni elektr. žel. po kurzu 90, t. j. za 16 milijonov. Cestna elektr. žel. pa je iste obligacije prodala po kurzu 75 za 13 milijonov in pol. Zadnji kurz 75 še ni obračunan, ker se je ugotovilo, da je zastopnik Siemens saj delema prodal akcije po 76. Vse to bi moralo služiti za razširjenje cestne elektr. železnice.

Drugi dan velike debate

Oster napad radikalnega poslanca Berthoda na Poincareja

Pariz, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Danes je bil drugi dan velike interpelacijske debate v francoski poslanski zbornici. Debatu je otvoril radikalnosocialistični poslanec Berthod, katerega napad je bil tako hud, da je Poincare, ki je prvotno hotel govoriti šele na koncu debate, smatral za bolje, da takoj paralizira Berthodova izvajanja.

Berthod je najprej pojasnjeval, kaj je radikalnosocialistična stranka, ki je dva leti podpirala Poincarejevo ministrstvo, dalo povod, da je šla v opozicijo. Stranka je s končano stabilizacijo valute zopet pridobila popolno svobodo svojega delovanja. Še sedaj je pripravljena, podpirati Poincareja v bodočih zunanepolitičnih poslih, v notranji politiki pa se je položaj temeljito izpremenil. Narodna enota nima več nobene eksistenčne pravice. Meščanski mir je raztrgan s členom 70. in 71. finančnega zakona. Radikalni socialisti so sicer pač pristali verskega mira in respektirajo vsako prepričanje, dali bi celo govoriti s seboj v mislijskem vprašanju in so pripravljeni, podpirati one verske reče, ki v inozemstvu res delajo v interesu Francije, nikakor pa ne bi pripustili, da bi se našlo vprašanje lajške zakonodaje in morda šole izročile redom. Tudi v zunanji politiki jih loči prepad od vladne večine. Zunanji minister, o katerega ljubezni do mira ni nobenega dvoma, sklepa, da ima za svojo politiko za seboj tudi radikalne socialiste. Na medklie Brianda, da v vseh mednarodnih vprašanjih soglaša z ministrskim predsednikom, je Berthod odgovoril: Če Poincare tudi res soglaša s svojim zunanjim ministrom, ima vendar najpomembnejši del svoje večine proti sebi. Radikalna socialna stranka se ne bori proti ministrskemu predsedniku, katerega zasluge priznava brez pridržka. Gre za to, kako daleč odgovarja večina v parlamentu še volji večine naroda. Program reform, ki ga napoveduje vlada, je nezadosten. Radikalna socialna stranka, katero je Poincare sam potisnil v opozicijo, pričakuje onega dne, ko bo v poslanski zbornici oživotvorjen republikanskega programa našlo resnično republikansko večino. — Koncem govora je vsa levica prirejala govorniku večminutne ovacije.

Odgovor Poincareja

Poincare je začel svoj govor z ljubeznivim poklonom predgovorniku, da je v svojem govoru razvil program. Vlada pa še ni imela prilike, sporočiti svoj program. Vlada se bo izjavila ne samo o vseh vprašanjih, ki se bodo načela tekot debate, temveč tudi o drugih vprašanjih, ki so ostala dosedaj še nedotaknjena. Če v resnici obstoji politična kriza, se more spravi s svojo samo s popolnim razčiščenjem. Toda ravno v trenutku, ko postajajo pereča na kličljivejša mednarodna vprašanja,

Velike svečanosti v svetem letu

Milan, 11. jan. (Tel. »Slov.«) »Corriere della Sera« smatra podelitev popolnih odpustkov o priliki 50-letnice papeževnega mašniškega posvečenja za toliko, kakor da se je proglasilo izredno sveto leto. Sicer se ne bodo slovesno odprla in zaprla sveta vrata, zato pa je predvidena vrsta drugih ravnotako svečanih ceremonij. Tako se bo spomladi in jeseni vršilo v cerkvi sv. Petra več sijajnih proglašenj blaženih, maja in junija pa bodo številna romanja iz inozemstva. Slavnostni odbor organizira tudi več drugih cerkvenih slavnosti. Ker se v letu 1929 pričakuje tudi rešitev rimskega vprašanja, bo gotovo tudi ta pomembni dogodek povod za izredne slovesnosti.

Nove volitve v CSR?

Praga, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Oficijozna »Prager Presse« napoveduje, da se bodo v kratkem razpisale nove volitve, in sicer iz razloga, ker notranjepolitični položaj ne pripušča nobenega drugega izhoda. Položaj je označen s tem, da je sedanja večina pri deželnih volitvah doživela poraz, da se vladne stranke o nasledstvu bolnega ministrskega predsednika Švehle niso mogle sporazumeti in da ni bilo mogoče določiti program za prihodnje parlamentarno zasedanje. Predvsem je češka agrarna stranka za nove volitve. Domneva se, da se bo prihodnja vladna večina opirala na sedanje meščanske stranke, na češke socialne demokrate in na narodne socialiste.

Denar pa, ki ga je cestna elektr. železnica prejela, je zanjo daleko predrag. Zato se razširjenje pod temi pogoji ne more izvršiti.

Mesto 18 milijonov v blagejini, 9 v zraku.

Tvrdka Siemens si je pa že na račun bodočih dobav iz izkupička pridržala 4 milijone dinarjev, tako da ima občina sedaj za svojih 18 milijonov obligacij, komaj 9 milijonov dinarjev gotovine, glede katere pa tudi še ni gotovo, kdo sme z njo razpolagati, ker obstoja sklep eksekutivne cestne železnice, da se sme o tem denarju odločiti le v sporazumu z zastopnikom Siemens Schuckerta g. Molleiom.

se hoče odreči vladi zaupanje, katero je uživala dosedaj.

O tem mora brez pridržka zahtevati od opozicije razčiščenja. Deloval je samo v interesu države in posrečilo se mu je, povsem varovati interese Francije. Poincare je nato podal pregled o položaju v l. 1926., ko je prevzel vlado, in o poznejših spremembah političnega položaja. Za stabilizacijo valute se mora država v prvi vrsti zahvaliti parlamentu. Če je vlada sedaj ogrožena v svoji eksistenci, je to pripisati dejstvu, da postane vsaka vlada v dveh letih nepriljubljena, ker postanejo tisti, ki bi že radi prišli na vlado kot nasledniki, nestrpni. Neposredno pa so nastale difference radi čl. 70. in 71. finančnega zakona. Oni člani vlade, ki so bili prvotno proti tem členom, so končno z njimi soglašali, njihove stranke pa so jih desavuirale. Te stranke pa svojim ministrom nadaljnje ostanka v vladi niso prepovedale radi čl. 70. in 71., temveč zato, ker je v vladi zastopana Marinova skupina. On sam pa niti noče niti ne more pogrešati v vladi nadaljnje sodelovanja Marinove skupine, ker je bila ta skupina vedno lojalna, temveč bi mu preostala samo demisijska celokupnega kabineta. Sestava nove vlade mu je bila naročena proti njegovi volji. Storil je vse, da bi si zagotovil tudi sodelovanje radikalov, toda ni se mu posrečilo. Če bi imelo danes priti do nove vladne krize, bi to dovedlo do resnih neprijetnosti. Mednarodna vprašanja, ki so sedaj na vrsti, bodo za Francijo zelo usodna. Zbornica se mora že danes odločiti, ali bo podpirala sedanjo vlado, ali pa naj vodijo državo drugi možje. Poincare se brani nadaljnjih napadov, češ, da mora Francija vsekakor ostati pri svojem republikanskem programu, ki najbolje ščiti narodne interese. Država respektira vsako versko prepričanje in mora ostati v tem pogledu nevtralna. Raren Alzacije se bodo povsod uvaževali enaki šolski zakoni.

Nato je bila debata kratko prekinjena in je potem Poincare podal pregled o zakonodajnih nalogah in o zunanepolitičnih problemih. Zagotavljal je, da je bil z zunanjim ministrom Briandom vedno enih misli, tako tudi o zahtevani končni rešitvi reparacijskega vprašanja. Francoska vlada ni šla k pogajanjem kar na slepo. Takoj od početka je stavila svoje minimalne zahteve, od katerih je odvisen njen pristanek. Izrazil je upanje, da bodo strokovnjaki našli pravo ureditev in da se bodo vpoštevale upravičene zahteve Francije. S pravilno rešitvijo reparacijskega problema bo tudi položaj Francije bistveno olajšan. Da mora Francija to začeti, potrebuje vlada zadostno večino, da dobi potrebno avtoriteto. — Njegov govor je desetica burno odobraval, tudi v sredini so mu nekateri poslanci pritrdili. Zbornica je sklenila, da se ima debata končati v nočni seji.

Italija proti znižanju Dawesovih anuitet

London, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor javlja »Daily Telegraph«, je dala Italija poluradno vedeti, da ne bi pristala na znižanje Dawesovih anuitet, če bi ga predlagala komisija strokovnjakov, razen če bi se ali zvišala italijanska kvota, ki znaša 10 odstotkov, ali pa če bi se znižala italijanska odplačila vojne dolga Ameriki in Angliji, ker bi moral sicer Italija za pokritje teh plačil, za katere sedaj ravno zadostuje njen delež Dawesovih anuitet, obremeniti svoje davkoplačevalce. Tudi Italija nikdar ni ničesar prejela od ostalih premaganih držav, pri katerih reparacijskih plačilih je udeležena z višjo kvoto. Italija je celo z zneskom 100.000.000 lir podpirala sanacijo Avstrije in Madjarske s tem, da jima je ta znesek posodila.

Romunsko posojilo

Bukarešt, 11. jan. (Tel. »Slov.«) Finančni minister Popovici je danes odpotoval v Pariz, da nadaljuje pogajanja radi romunskega inozemskega posojila. Predsednik francoske narodne banke je pozval romunsko vlado, da stopanje za posojilo pospeši. Dalje je romunska vlada dobila ponudbo ameriške skupine Schröder, Rothschild, Behring & Morgan za posojilo 150.000.000 dolarjev pod pogojem, da za posojilo jamči Društvo narodov. Ta ponudba je imela rok do danes. Romunska vlada pa je prosila za podaljšanje roka.

Dunajska vremenska napoved: Zelo mrzlo vreme bo še trajalo.

Za ljubljansko občino pa je najvažnejše to, da če bi se bilo razširjenje cestne elektr. železnice izvršilo po načrtu, kakor je bil zamišljen, bi bila ljubljanska občina morala plačevati letno najmanj dva milijona dinarjev redne izgube svoje elektr. železnice. Naloga novih nadaljnjih naporov bo, da se težka nesreča odvrne od ljubljanskih davkoplačevalcev kolikor je to sploh še mogoče.

V prihodnjih številkah bomo podrobneje pisali o izvedbi prodaje tega posojila. Že danes ugotovljive pa zadostujejo, da si more vsak ljubljčan napraviti sodbo o tem, ali je bil nastop občinskih svetovalcev SLS upravičen ali ne.

Reorganizacija našega prometa

»Večernja Posta« piše:

Kakor doznav Vaš dopisnik, se pripravljajo v železniškem ministrstvu velik načrt za reorganizacijo našega prometa. Te dni bo sklical železniški minister konferenco vseh železniških direktorjev, na kateri bo izdelan podroben načrt.

Po informacijah bo prvi korak reorganizacije izločitev železniške uprave iz zakona o državnem računovodstvu.

Na drugem mestu se govori o odpravi generalne direktorije, ki jo smatrajo železniški strokovnjaki kot odlišno in za promet brezkoristno ustanovo. Po tem načrtu bi dobile železniške direktorije zelo velike kompetence, neke vrste avtonomije, s čimer bi bil omogočen hiter in eksperimentalen promet.

Konferenca bo obravnavala tudi nekatere bosanske železniške neprilike. Zlasti o preobremenitvi postaje Bosanski Brod. V zvezi z bosanskimi železnicami se namerava izvesti centralizacija vseh ozkotirnih prog zapadne Srbije in Bosne pod direktorijo v Sarajevu.

Končno se nameravajo tudi izvesti velike osobne spremembe, ki bi bile garancija za uspešno reorganizacijo železniške službe.

Spremembe v belgrajzkem tisku

»Samouprava«, glavno glasilo radikalne stranke, in »Odjek«, glavni organ Davidovičeve stranke, sta prenehala začasno izhajati. O novem stanju nista oba glasila podala še nobenega komentarja. Prehiter je bil njun konec.

Pozornost je vzbudilo, da je pričelo zopet izhajati »Jedinstvo«. List pa se je precej spremenil in je njegova pisava mirna ter čisto odgovarja novim tiskovnim predpisom. Lista ne izdaja več bivši izdajatelj in urednik Milorad Savković, temveč lastnik je Milorad Ivanič-urednik pa Miha (Vrabac) Radosavljevič.

Drobne vesti

Nemška državna banka je sklenila, da diskontno mero, ki znaša od 14. oktobra 1927 dalje 7%, zniža na 6%. Če inozemska denarna sredstva ne bodo odhajala v preveliki meri, namerava banka znižati diskontno mero še dalje na 6%.

Generalni svet madjarske narodne banke je danes potrdil bilanco, ki je zaključena s čistim dobičkom 13.119.000 pengojev. Dividenda je znašala 12 1/4%.

Avstrijski lin. in prorač. odbor je danes končal proračunsko razpravo, tako, da bo proračun sprejet v poslanski zbornici v drugem in tretjem čitanju še pred 31. januarjem in da podaljšanje provizorija ne bo potrebno.

Deželno sodišče v Bratislavi je odbilo rekurz proti preiskovalnemu zaporu slovaškega poslanika dr. Tuke.

Volkovi na Poljskem. Na Poljskem so se pojavile velike množice volkov, ki so prišli čez rusko inojo. Raztrgali so več otrok, napadli ženske in napravili veliko škodo tudi živini.

Prireditel Rdečega križa

Na inicijativo krajevnega odbora Rdečega križa je ljubljanska šolska mladina priredila sni v dramskem gledališču uspešno prireditev, ki je obsegala pevsko, koncertno in dramske točke. Prireditve so se udeležili tudi veliki župan dr. Vodopivec, obl. predsednik dr. Natlačen in župan dr. Puc. Občinstvo je napolnilo gledališče. Koncertne točke je dobro izvajal velik šolski orkester meščanske šole na Prulah pod vodstvom g. Repoviča, pevске točke je krasno zapel ženski zbor učiteljic, didaktično igrice »Bacilčki-Rogovčičke« so igrali učence licejske šole in ženske realne gimnazije, simbolično igro Kako se je porajala Jugoslavija pa dijaki humanistične gimnazije. Vse točke so bile zelo posrečeno izvajane in je bilo občinstvo zelo zadovoljno.

Boj za Mount Everest

Snovi je bila velika unionska dvorana zopet polna. Slov. plan. društvo je oskrbelo nadse zanimivo predavanje angleškega alpinista kaplana Finch a o angleški ekspediciji na Mount Everest. Predavanje je bilo toli zanimivejši, ker je bil g. Finch sam član ekspedicije in vodja kolone, ki je prva poskušala doseči najvišji vrh na svetu. Uvodoma je predavatelj opisal nekaj bravuroznih tur na znamenitejšje evropske velikane, med drugim na Matterhorn s švicarske in italijanske strani. Zanimanje je vsekakor bilo največje za opis ekspedicije na najvišji vrh sveta. S pristnim angleškim humorjem je predavatelj očrtal pot skozi tibetanske visoke planote, z nekaj markantnimi opombami ome-nil svojice posebnosti tamonajšnih prebivalcev ter predstavil v slikah posamezne vodilne člane ekspedicije. Podrobneje je opisal težavno pot od znožja velikana proti vrhu, kjer so se z največjo energijo borili turisti svetovnega slovesa, da dosežejo najvišjo točko sveta. Predavatelj sam je bil vodja prve štirilanske kolone, ki je z nadčloveškimi naporimi dosegla višino ca. 8000 m, toda se je moral vrniti. Toda poskusi se niso opustili, čez nekaj dni je dvojica poskušala vnovi, dasiravno se je vreme čim dalje bolj slabšalo. Zakiravalo se ju je megle in zadnjič so jo opazili v višini preko 8500 m, potem pa je megle zakrila vrhove in nikdo več ni zvedel ničesar o usodi drznih plezalec. Domnevajo, da sta dosegla vrh, toda poneorečila na potu nazaj valed izžpanost in silnih naporov. Predavatelj je obljubil, da bodo vrh še naskočili, čim se bodo politične razmere nekoliko umirile in bo ekspedicija spet omogočena. In na vprašanje, kakaj taki napori za stvar, ki ne bo nikoli nudila kakih materialnih koristi, je g. predavatelj odgovoril takole: Narod, ki čuti v sebi tak duh pionirstva, prinaša dokaze, da so njegove življenjske sile še močne, tak narod se še nima dati izumiranja. Velezanimivo predavanje je spremljalo nad 100 krasnih ekloptičnih slik, vsako sliko skoraj pa je oživljial poleg zanesone besede še pristni angleški humor. Prav va udeleženci so odšli z največjim zadovoljstvom.